

Mihai Popescu și destinul său

(fragmente de jurnal)

Publicând volumul Margaretei Andreescu despre Mihai Popescu, multe persoane ne-au telefonat, solicitat cartea și oferit materiale sau documente despre marele actor. O rudă apropiată a acestuia ne-a pus la dispoziție unul dintre „jurnalele” din perioada vieneză. În completarea textului pe care l-am oferit cititorului sub titlul *Ursit scenei: Mihai Popescu*, în seria „Galeria Teatrului Românesc”, reproducem mai jos un fragment din jurnal, promițând completări ulterioare.

5 Aprilie 1943. Ultimele trei zile au fost îngrozitoare. Astă-seară pentru prima dată mă simt ceva mai bine. Am avut aceleași complexe ca și acum patru ani. Îngrozitor! Cum am putut rezista atunci?! Cauza este probabil timpul ploios și rece care a intervenit brusc și noul rol care mi-a reînviat în minte greutățile de care m-am lovit atunci.

Ce se va întâmpla cu *Figaro*? Ar fi o ocazie, ca acum patru ani la Sărindar și la începutul carierei mele la Ventura. Rolul însă a fost făcut aici de cei mai buni actori și n-au să se sperie ei tocmai de mine. Nu trebuie să-mi închipui nimic. Succesul, ca și insuccesul, vine când te aștepți mai puțin.

8 aprilie. Nu se mai joacă *Figaro*. S-a terminat cu tot chinul. Kurz und schmerzlos.

9 iunie. N-am mai avut noroc. Am mai trecut pe lângă un rol (*Troilus*), însă nu s-a putut juca. Cu toate că voi mai juca, anul acesta s-a încheiat. Mă simt cam plictisit.

26 iunie. Noul rol în *Johanna* îmi face greutate. Mă căznesc să scot din el mai mult decât se poate și atunci sunt cam rece și cam strident. Am căpătat și frică. Aber ich muss du mit fertiz werden.

18 iulie. Deci astăzi mi-a plăcut să fiu cu ea și în ultimele două zile am crezut că o omor. Nu cred că sunt eu de vină; sau vina mea este mult mai mică. Astăzi am premieră la *Johanna*. În două săptămâni s-a terminat cu totul. Ce se va mai întâmpla? Se va termina războiul? Ce se va întâmpla cu familia mea?

22 iulie. Iltz a angajat un nou actor care joacă în stagiunea viitoare pe Mortimer. Dacă va fi bun, cu siguranță că la anul mă va concedia. N-are nevoie să ție un străin când are atâția în genul meu. Când mă voi învața minte să nu mai fiu sentimental față de nici un director. Trebuie să mă conving odată pentru totdeauna că fiecare nu-și face decât interesul lui și gentilețea pe care o arată celorlalți este numai ocazională. Ce să fac? Să mă duc să vorbesc cu el? Ce să-i spui? Îngrozitoare meserie. Cum să fac să ies din mediocritatea asta în care am intrat în Volkstheater?

24 iulie. Astăzi am avut o zi îngrozitoare. Care este motivul nervozității asteia omorâtoare? Ambiția, naivitatea, frica de viitor. Nu știu ce să fac! Cum să

reacționez? Ce voi face în viața mea în țara asta așa de tristă, așa de isterică și de apăsătoare?

31 iulie. Toate au trecut. Premiera de astă-seară a fost destul de bună. Măine plec spre casă. Ce se va întâmpla? Aș vrea să mă întorc. Pentru prima oară am impresia că nu mai sunt un străin și că aparțin întrucâtva și lor. Ce comică este viața.

7 august. Am ajuns la București. Speranța că voi fi mai liniștit s-a dus. Mă simt străin și este atâta zgomot încât mă simt ca într-un vis. Blestemata asta de plecare și casa noastră așa de caldă și de prost împărțită îmi răsucește nervii.

13 august. Nu mai pot pleca. Îmi vine să înnebunesc. Nu știu de ce? Cum voi rezista la tot ce se va abate peste mine. Dacă voi începe să lucrez, poate va trece timpul mai repede.

20 august. Cu fiecare zi se apropie termenul când ar trebui să plec. Lucrul la *Strigoii* este imposibil. Trebuie să mă aclimatizez din nou cu țiganii ăștia; și dacă mă aclimatizez nu este și mai rău. Câteodată aș vrea să mor.

2 septembrie. Am rămas aici. Sbuciumul din jurul plecării m-a obosit peste măsură. Efortul să mă stăpânesc la repetiții în fața idioților mei de camarazi mă cheltuiește și mai mult. De mult n-am repetat așa de prost și de rece. Teatrul nostru este îngrozitor de înapoiat și eu sufăr cel mai mult din pricina asta.

5 septembrie. Astă-seară abia la 11 mi-am venit în fire și am impresia că am devenit iar cel vechi. Dacă joc așa pe Oswald cred că ar putea merge. Să sperăm că n-am să pierd firul ăsta pe care l-am găsit acum.

7 septembrie. Ce curios?! Textul nemțesc este mult mai ușor de jucat și rolul este mult mai clar. Nu cred că este numai o scădere a traducerii, ci limba noastră este mai primitoare și are o sintaxă prea simplistă.

13 octombrie. N-am mai scris de atâta timp. Am fost prea ocupat. Premierile mi-au ieșit foarte bine; cel puțin pentru mentalitatea de aici. Scrisorile de la Viena m-au chinuit prostește și mi-au făcut urâtă cealaltă viață a dragostei. Părinții mei sunt foarte mândri și mulțumiți de mine. Poate că timpul care-mi mai rămâne de petrecut aici va fi mai frumos acum că și Erika s-a mai liniștit. Câtă muncă! Cât zbucium! Câtă nesiguranță!

26 octombrie. Timpul acum se scurge de la sine. Când lucrurile merg după dorința ta trece și viața mai ușor. Pe urmă fiecare clipă îți este ocupată și atunci nu te poți gândi prea mult. Oamenii aici sunt mult mai veseli și mai ușori și atunci atmosfera din jurul tău este mult mai optimistă. Viitorul nu te chinuiește ca la Viena.

16 noiembrie. Voi pleca cu siguranță. Am impresia că acum Rebreanu este hotărât să mă lase. Ca întotdeauna muncesc cam puțin și mă simt slab și lipsit de energia trebuincioasă.

20 noiembrie. Au început iar greutățile cu plecarea. Oamenii îmi fac o impresie îngrozitoare. Sunt așa de ușuratici și de isterici că atunci când ai nevoie de ei viața ți se pare un infern. Astă-seară am simțit că aș muri dacă nu voi pleca.

Ce ar fi dacă m-aș duce voluntar? Ar fi poate un început să ies din copilăria asta în care mă sbat de zece ani. Ar fi și o palmă idiților și bandiților ăștia.

1 decembrie. Astăzi în tramvai am văzut un băiat tânăr invalid. Era orb, orbrazul înnegrit de pulbere și-i lipseau amândouă mâinile de la cot în jos. Fața lui pierduse orice fel de expresie: sta cu capul în jos într-o atitudine de animal bolnav. Când te gândești că noi ne luptăm pentru bine și pentru frumos și iată rezultatele. Fiindcă astea sunt rezultatele de vreme ce nu le poți împiedica.

5 februarie 1944. Poimâine plec. Din nou am suferit ca un câine. De data asta am cunoscut pentru prima oară intriga. Este într-adevăr o invenție drăcească. Sunt cam obosit și n-am timp nici măcar o zi să-mi adun gândurile înainte de plecare și să mă concentrez. Cu ce m-am ales din cele șase luni petrecute aici? Este un progres artistic și o experiență de viață? Simt însă o umbră de îmbătrânire. Doamne, ajută-mă să pot să muncesc din greu. Nu poate decât să-mi folosească. Coraggio!

6 septembrie. Probabil că voi pleca din nou la București. Scena cu Erika a fost îngrozitoare. Viața mea cu ea este un martirium câteodată. Când mă voi mai putea întoarce? Ce voi face în România? Războiul se va termina însă în câteva săptămâni. Va începe un timp de turburări, de omor, de nebulie. Dacă aș putea cel puțin de-acum înainte să-mi fac o viață mai clară și mai productivă.

Totul este o închipuire. Astăzi este o frumusețe afară; lumea lui Dumnezeu este minunată și totul nu-mi mai apare așa de negru. Atmosfera de mică burghezie pe care o răspândește Erika în jurul meu și felul ei sentimental, mios și speriat de a iubi mă enervează peste măsură. Frica că în Germania nu-mi voi putea câștiga existența și voi ajunge un biet cabotin bătând pe la ușile teatrelor; conștientă că sunt incapabil să mă lupt cu viața ca ceilalți îmi amărăște zilele peste măsură câteodată. Acum sunt aici, mă voi liniști, vreau să mă ocup numai de mine și să-mi repar nervii.

10 octombrie. Funcționarii Legației din Berlin când au venit aici au fost așezați de proprietăreașii vilei (care nu cunoștea pe nimeni) la aceeași masă cu servitorii. Când au văzut așa, s-au sculat și-au plecat. Ce lipsiți de instinct și cum își sapă singuri groapa în care se vor prăvăli.

13 octombrie. Ieri am sta de vorbă cu Românii de aici despre teatrul din București. Cei mai simpli iau teatrul ca o desfătare mondenă unde te amuzi și poți vedea lucruri agreabile și toalete frumoase. Ceilalți sunt mai pretențioși, își închid sufletul și caută să înțeleagă cu capul; nu sunt însă așa de rafinați încât să-și facă o lume a intelectului. Limba românească așa cum este vorbită de mulți sună îngrozitor când discuți probleme de artă. Cei care discută n-au trecut lucrurile destul prin suflet; superficialitatea, culoarea dialectală cu care vorbesc și tonul dialectal mă descurajează imediat să mai pot vorbi cu ei.

16 octombrie. Astăzi ni s-a spus că Ungaria a capitulat. Germanii ar fi putut ocupa Buda Pesta. Războiul merge mai departe. Ministrul Stănescu a protestat contra internării și contra regimului prost. Este interesant de văzut

urmărilor. Înternarea noastră aici este foarte prost organizată (chiar în rău). Fiecare grupă are un tratament aparte care deosebite nu are un scop, ci este rezultatul unei dezordini (după părerea mea). Germanii dovedesc în felul cum ne tratează nimic altceva decât răutate, prostie și mândrie oarbă.

17 octombrie. Acum când învăț italienește și văd că nu mă pot concentra destul și mintea mea nu este destul de ageră pentru asemenea lucruri îmi vin în minte amintiri de atunci când lucram cu tata. – Tu să pleci din casa mea. – Nu pot să uit asta. Mi se urcă tot sângele în cap când mă gândesc. Felul lui sfâtos, slab și isteric de acum mă scoate din minte.

Astăzi ne-au sosit doi polițiști în casă care ne-au încunoștiințat că totul este oprit. – Wir wollen aber grossgözig sein und so dürfen Sie in den kof spagiem geber. Avem voie să scriem oricui. Probabil ca să vadă în ce cercuri trăiam.

20 octombrie. Germanii nu știu să vorbească. Când au să ne comunice cel mai natural lucru – să venim până la 9 1/2 la Frühstück – o fac cu aroganță și răceală.

24 octombrie. Citesc viața lui Talleyrand de Duff Cooper. Un jouisseur teribil de inteligent și de talentat. Echilibrul European pe care l-a creiat el era modalitatea pentru el de a trăi în pace și de a se bucura de viață. A făcut mult bine omenirii, involuntar, vrând să trăiască el comod. Cu inteligența lui pătrunzătoare a văzut adevărul. Inteligența și talentul pot scuza celelalte scăderi ale lui: cinismul, amoralitatea etc. pentru că au fost creatoare. Cine știe însă dacă este în stare să contrabalanseze însușirile rele prin alte calități? Cine poate să o facă cu inima senină? Nimeni! Cine o face, o face fiindcă așa îi este firea. Fiecare fie că vrea, fie că nu vrea, nu face altceva decât să-și trăiască viața, chiar dacă lui nu-i face impresie.

25 octombrie. Este îngrozitor cât de mult îi semăn tatei. Mă surprind luând atitudinile lui, frângându-mi degetele ca el și multe alte obiceiuri. Nervozitatea, fricile și neîncrederea de care sunt torturat sunt iarăși ale lui cu totul.

4 noiembrie. Se împlinește o lună de când am sosit aici. M-am liniștit mult. Astă seară însă mi s-a anunțat că nu mai avem voie să părăsim pragul locuinței. La București se spune că s-a prezentat o comisie la Rege care i-a adus la cunoștință că armistițiul nu este îndeplinit; în sensul că n-am fost arestați toți cei care au lucrat cu Germanii?! Ce este asta? Este începutul sfârșitului?! Unde vom ajunge?

5 noiembrie. Natura își bate joc de noi. Afară este un soare minunat.

7 noiembrie. Werner, polițistul nostru a spus lui Isărescu că diplomații germani la noi – werden wie die Schweine behandelt. Suntem victime ale tembelismului birocrăției noastre sau s-au purtat ei în așa fel că au ieșit de sub protecția diplomatică?!

*Părinții
actorului*

